

Trollhättans Stad
Stadsbyggnadsförvaltningen

Detaljplan för **RYSSKRANEN** Skoftebyn

Bild från Innovatums bildarkiv

14C ANTAGANDEHANDLING
Enkelt planförfarande

Upprättad i november 2015

STADSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN
Plankontoret

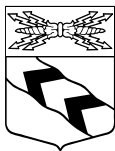
ANTAGEN AV BTN 2015-11-26

LAGA KRAFT 2015-12-29

Tillhör Byggnads- och trafiknämndens beslut 2015-11-26, § 418 betygar;

Peter Andersson
ordförande

Detaljplan för **RYSSKRANEN** Skoftebyn

14C ANTAGANDEHANDLING

PLANBESKRIVNING

Handlingarna består av:

- plankarta och planbestämmelser
- planbeskrivning
- granskningsutlåtande

Övriga handlingar:

- fastighetsförteckning
- grundkarta
- kulturhistorisk värdering, april 2015

HANDLÄGGNING

Detaljplanen handläggs enligt reglerna i Plan- och bygglagen (SFS 2010:900). Då detaljplanen är förenlig med bestämmelserna i 5 kap. 7§ (äldre version före 2015-01-02) upprättas den med s k "enkelt planförfarande".

Antagande av detaljplanen föreslås ske i byggnads- och trafiknämnden. Kommunfullmäktige har 1997-02-24, § 25, delegerat till byggnads- och trafiknämnden att i vissa fall anta detaljplaner och områdesbestämmelser under förutsättning att kommunstyrelsen inte har något att erinra.

BAKGRUND OCH SYFTE

Regeringen beslutade 2004 om byggnadsminnesförklaring och fastställande av skyddsföreskrifter för Trollhätte kanal- och slussområde, fastigheterna Åker 10:1 och Olidan 3:2, enligt "Förordningen om statliga byggnadsminnen" (1988:1229).

Området med sina anläggningar har spelat en viktig roll i det industriella genombrottet i landet. Kanal- och slussområdet är därför utpekad av Riksantikvarieämbetet som en av de tolv viktigaste industrimiljöerna i landet som på olika sätt representerar väsentliga delar av den svenska industrihistorien.

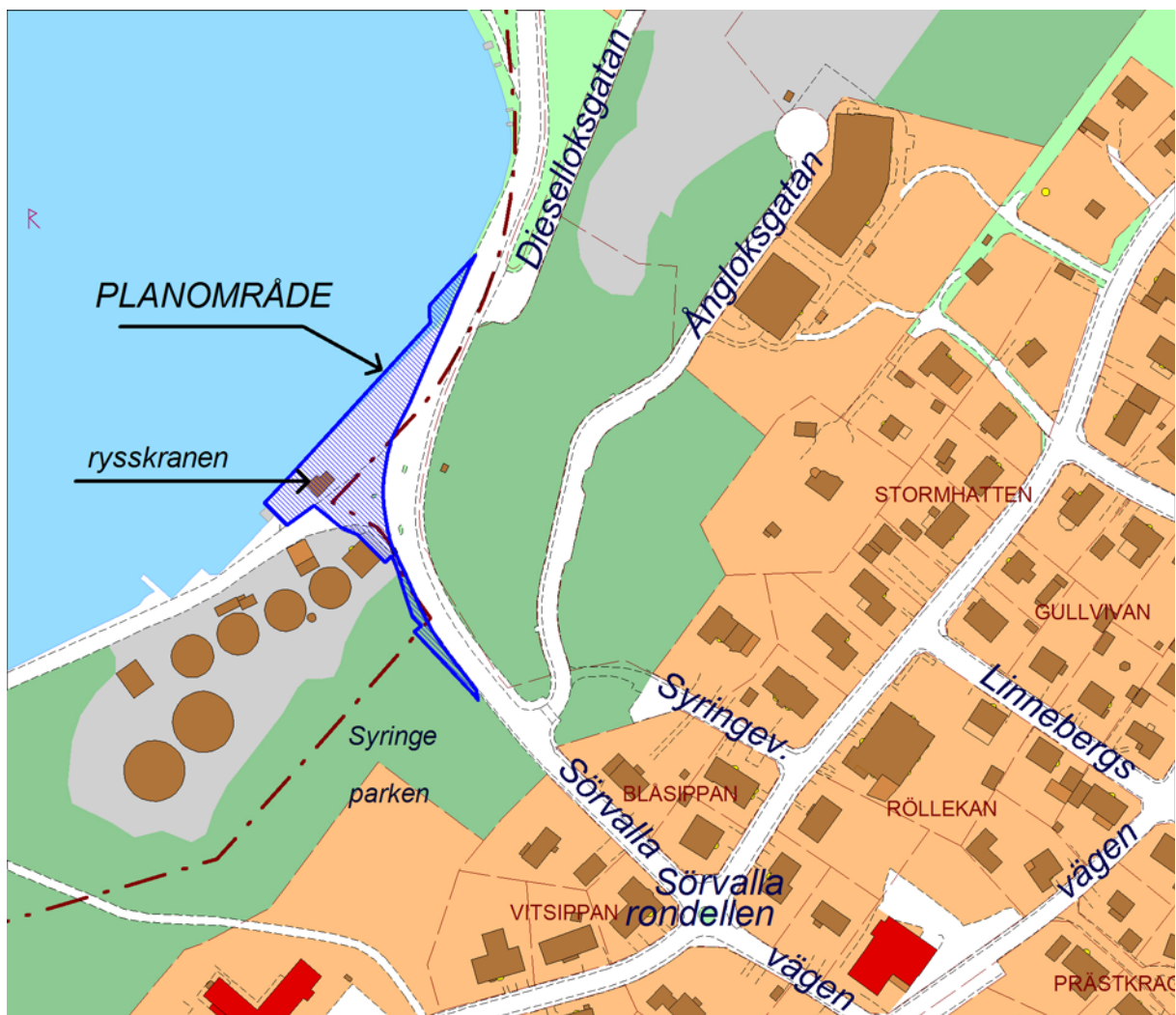
Av skyddsföreskrifterna framgår vilka slussleder och byggnader som omfattas av byggnadsminnesförklaringen, sammanlagt 27 anläggningar och byggnader.

Rysskranen är en av de anläggningar/ byggnadsverk som inte omfattas av byggnadsminnesförklaringen. Däremot framgår av skyddsföreskrifterna, punkt 5, att

Vid förändring av exteriörerna på övriga byggnader inom skyddsområdet som inte förtecknats, ska utformning, materialval och färgsättning anpassas till omgivande skyddade byggnader. Samråd ska ske med Riksantikvarieämbetet.

Rysskranen som är uppförd på Sjöfartsverkets fastighet Åker 10:1 är numera i Stadens ägo. Det industrihistoriska värdet och värdet av historien kring Rysskranen är av karaktären att den omfattas av 8:e kap. §§ 13-14, 17 PBL (SFS 2010:900). Byggnads- och trafiknämnden har därför begärt att Rysskranens värden ska säkerställas genom skyddsbestämmelser i detaljplan.

Samtidigt, när ny detaljplan nu upprättas, undanröjs otidsenliga planbestämmelser samt justeras gränser mellan allmän platsmark och kvartersmark utifrån verkliga förhållanden.

Översikt planområdet

HISTORIK

Ur "Varv" 2000 Kranen som lyft hundratals "rysslok"

När den unga Sovjetstaten efter 1917 raskt skulle bygga upp det krigshärjade landet till ett modernt och välfungerande samhälle tog man stora grepp. För att rusta upp kommunikationerna, framför allt järnvägarna, behövdes det mycket, nytt och modernt material. Hos en av tidens främsta tillverkare av rullande järnvägsutrustning beställdes på ett bräde 1.000 lok! Det var Nohab, Nydqvist & Holm, i Trollhättan som fick den orden. Priset var till en början 230.000 kr per st.

Leveranstakten var otrolig: ett lok varannan arbetsdag! För att klara detta tog man hjälp av flera underleverantörer, av vilka några också köptes in, t.ex. Munktells i Eskilstuna.

Men till Sovjet var det svårt att leverera loken landvägen. De ryska loken hade t.ex. annan spårvidd än det svenska järnvägsnätet. Några tiotal monterades ner, kördes till finska Torneå, där de monterades ihop igen och kördes till Petrograd. Några kördes delvis nedmonterade till Landskrona, där Öresundsvarvet hjälpte till att lasta över loken till fartyg. Den slutliga lösningen blev dock att verkstaden byggde en egen kaj i Trollhättan för utlastning av loken.

Beställning till Götaverken

För lyftet från kaj till fartyg behövdes en rejäl kran, och den beställdes hos Götaverken. Där konstruerades den av en man vid namn Sven Hultin, och i juni 1922 levererades den. Med jämna mellanrum anlände "Neebing, en f.d. engelsk ångare som ryssarna köpt, till Trollhättan. Den tog elva lok med tendrar åt gången, och vanligtvis tog det mindre än två dagar att lasta. Loken vägde 50 ton, och kranen var klassad för 90 ton. För Trollhätteborna var det något av en sensation att se de stora loken sväva i luften och lastas ombord och det samlades mängder av åskådare, i varje fall i början.

Nohab för sin del köpte också in en ångare, för en annan viktig uppgift. I Reval, nuvarande Tallin, hämtade den det guld med vilket affären betalades, och forslade det till Stockholm och olika bankvalv.

Sedan ett planerat handelsavtal mellan Sverige och Sovjet spruckit skars "ryssordern" visserligen ner till 500 lok, men Nohab, som kunde bygga 250 lok om året, skaffade kunder också från många andra länder, t.ex. 100 lok till Turkiet plus 1.500 vagnar. Den stora kranen kunde alltså fortsätta att göra tjänst

Det sista ångloket byggdes i Trollhättan 1954. och sedan följde en period med diesellok, utöver annan tung tillverkning från verkstaden. Men nu är allt borta men den gamla, 20 meter höga kranen står kvar, efter lång och hård tjänst.

Rysskranen i bruk, foto från Innovatum's bildarkiv

PLANDATA

Planområdet är beläget söder om Innovatumområdet/ Nohab, mellan Åkerssjövägen och Åkers sjö, och omfattar "Rysskranen" inklusive fundament samt del av hamnområdet. Planområdet omfattar cirka 0,6 hektar.

PLANENS FÖRENLIGHET MED MILJÖBALKEN

Sammantaget bedöms detaljplanen vara förenlig med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser enligt 3 kap. Miljöbalken.

BEDÖMNING AV MILJÖPÅVERKAN

När en detaljplan upprättas, skall kommunen ta ställning till om en miljöbedömning enligt MKB-förordningen (SFS 2005:356) måste göras eller inte. Detta ställningstagande skall motiveras.

Miljöbedömning krävs inte för detaljplaner som avser "små områden på lokal nivå" under förutsättning att de inte omfattas av kriterierna i MKB-förordningens bilaga 4.

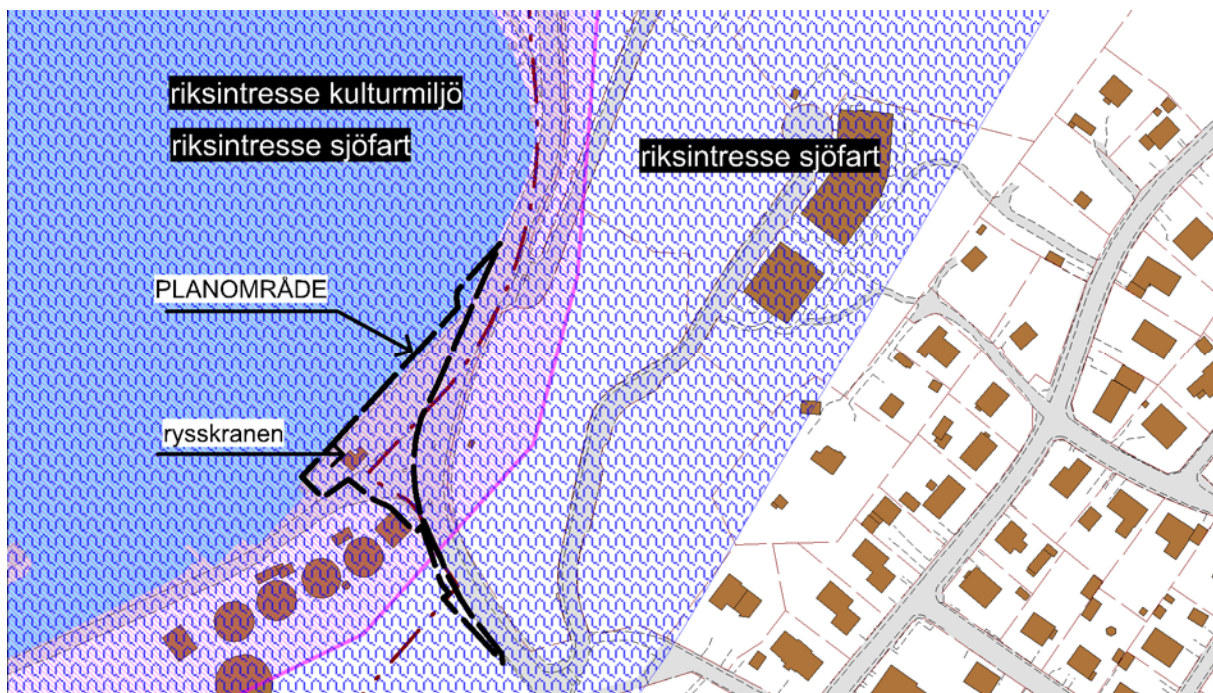
Förslaget innebär fastläggande av skyddsbestämmelser för Rysskranen samt mindre justeringar av otidsenliga planbestämmelser och gränser. En detaljplan enligt förslaget bedöms vara liten på lokal nivå och, det den föreslår, omfattas inte av kriterierna i MKB-förordningens bilaga 4. Ingen negativ påverkan på riksintresset kan förväntas. Det innebär att genomförandet av detaljplanen inte kan anses medföra "betydande miljöpåverkan" och därför inte behöver genomgå miljöbedömning. Miljökonsekvensbeskrivning ska därför inte upprättas.

AVVÄGNINGAR ENLIGT MILJÖBALKEN

Riksintressen

Planområdet berörs av riksintresse för sjöfarten. Riksintresset utgörs av trafikkanalen samt ett område i dess anslutning på var sida av farleden för framtida breddningar och andra stöttande funktioner till riksintresset.

Planområdet berörs även av riksintresse för kulturmiljövården, Trollhätte sluss- och kanalområde. Riksintresset omfattar en "kommunikations- och industrimiljö med stor transporthistorisk betydelse som, genom tillkomsten av slussar och kanal-anläggningar under 1800-talet, möjliggjorde skeppsfart från Östsverige till Västerhavet samt de industrietableringar och den stadsbildning som växte fram längs fallen som en följd av detta".

Riksintressen

Detaljplanen stöder riksintresset för sjöfarten genom säkerställande av Rysskajen för hamnverksamhet. Den stöder även riksintresset för kulturmiljövården genom att det industrihistoriska arvet, Rysskranen, ges skyddsbestämmelser.

Miljö kvalitetsnormer

Det finns inga indikationer på att miljö kvalitetsnormer för utomhusluft, parametrar i fisk- och musselvatten samt omgivningsbuller överskrids eller riskerar att överskridas inom områden som kan beröras eller påverkas av aktuell planläggning.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

Översiktsplan 2013, Plats för framtiden, antogs av kommunfullmäktige 2014-02-10. Rysskranen utgör del av fall- och slussområdet. Strategiska utvecklingsprojekt i fall- och slussområdet beskrivs i kapitlet "En besöksvänlig kommun med ett levande industriminne i världsklass".

Kulturmiljöprogram

Av kommunens kulturmiljöprogram, antaget av kommunfullmäktige 1992-02-24, framgår att Kanal- och slussområdet utgör en sådan värdefull miljö att 3 kap. 12§ ÄPBL ska gälla (motsvaras idag av 8 kap. 13§ i PBL, SFS 2010:900). Gränsen för området tangerar "Rysskranen". Arbete med nytt kulturmiljöprogram pågår—ändrat ställningstagande till den värdefulla kulturmiljön är inte aktuellt.

Byggnadsminne

Planområdet ingår i det skyddsområde som fastlades vid byggnadsminnesförklaringen 2004 och berörs därför av de skyddsföreskrifter som beslutades.

Riskhanteringsplan

Riskhanteringsplan--farliga ämnen och farligt gods-- antogs av kommunfullmäktige 2004-01-28. Planen skall utgöra underlag vid bland annat upprättande av detaljplaner. Föreslagna rekommendationer skall kunna användas direkt i det enskilda fallet och minska behovet av utredningar.

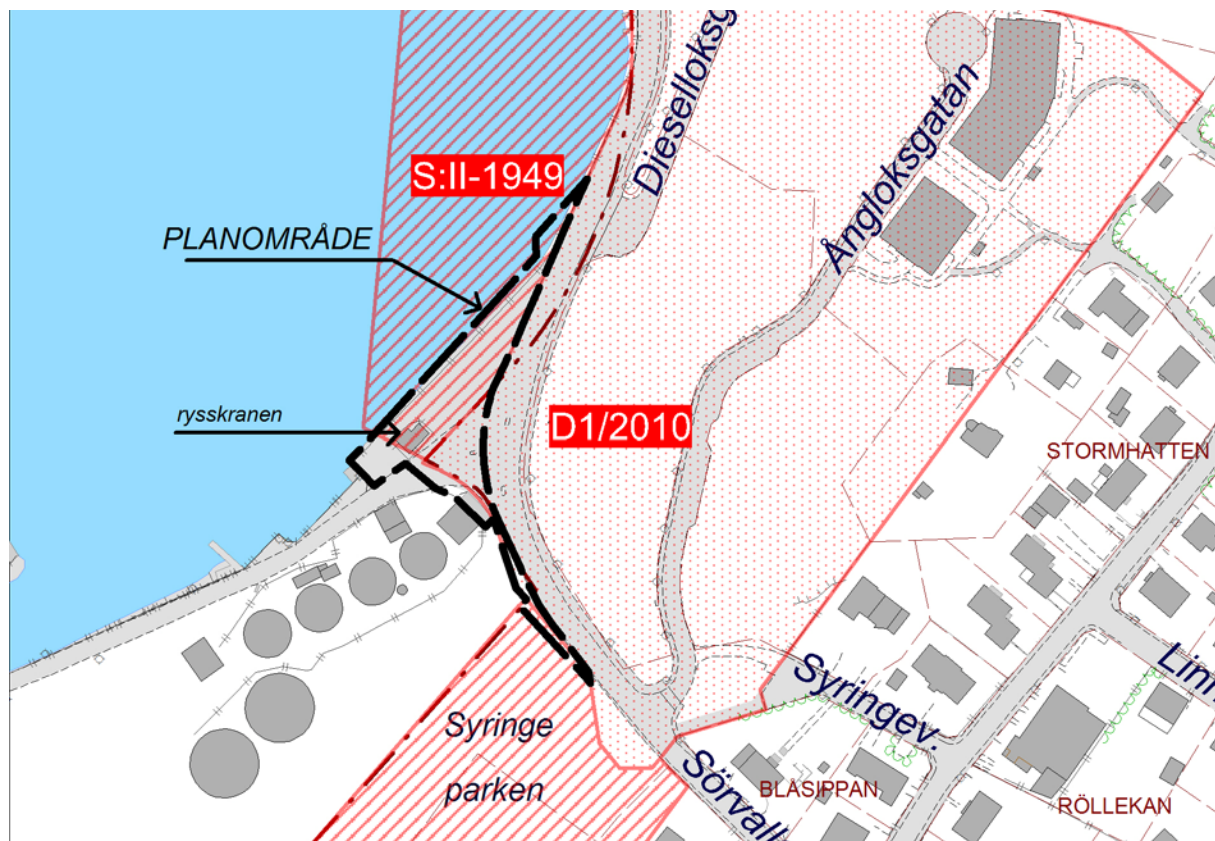
Detaljplaner

Inom planområdet

S:II-1949 Stadsplan för del av Skoftebyn (*omfattar bl a delar av Nohabs industriområde*).

D1-2010 Detaljplan för Innovatum södra delen, etapp 1 (*omfattar utbyggnad av bostäder*).

Detaljplanen för Innovatum, södra delen, har genomförandetid som slutar 2015-12-31. Övriga detaljplaner/ stadsplaner saknar genomförandetid men gäller som detaljplaner enligt PBL.

Gällande detaljplaner

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Mark och vatten

Mark och vegetation

Planområdet består huvudsakligen av befintlig byggnad/ kran och fundament samt hårdgjorda ytor för hamn och gata.

Geoteknik

När detaljplanen för Innovatum södra delen upprättades utfördes geotekniska utredningar av Geogruppen AB, 2008-12-01, samt komplettering av stabilitetsförhållanden 2009-09-14. Jordlagrens mäktighet i de sonderingar som utförts längs Sörvallavägen/ Åkerssjövägen varierar mellan 0,8 till ca 6 meter. Jorden utgörs där, enligt bedömningar vid de utförda jordbergssonderingarna, i huvudsak av fyllning, sannolikt friktionsjord/ sprängstensfyllning. Berg i dagen förekommer där cisternerna är belägna, söder om Sörvallavägen. Utförda stabilitetsberäkningar norr om planområdet redovisar tillfredsställande säkerhet mot skred.

Förslaget

Inga förändringar föreslås.

Kvartersmark/ bebyggelseområde

Hamnområde

Gällande planbestämmelse Z₅ "Område tillgängligt för järnvägstrafik" har inte längre någon aktualitet. Befintlig kajanläggning "Rysskajen" används av sjöfarten för lossning till cisternerna (så länge dessa finns kvar), som tillfällig ankringsplats för båtar som väntar på vidare transport upp i Väneren samt som "nödhamn" för skadade båtar. Cirka 10 båtar årligen angör Rysskajen.

Förslaget

Rysskajen säkerställs för hamnverksamhet och föreslås ingå i hamnområdet (tidigare beteckning Hm) med beteckning V.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelsemiljö

Regeringen beslutade 2004 om byggnadsminnesförklaring och fastställande av skyddsföreskrifter för Trollhätte kanal- och slussområde.

Av skyddsföreskrifterna framgår vilka slussleder och byggnader som omfattas av byggnadsminnesförklaringen. Rysskranen är en av de anläggningar/ byggnadsverk som inte omfattas av byggnadsminnesförklaringen men ingår i skyddsområdet och dess skyddsföreskrifter. Av skyddsföreskrifterna, punkt 5, framgår att:

Vid förändring av exteriörerna på övriga byggnader inom skyddsområdet som inte förtecknats, ska utformning, materialval och färgsättning anpassas till omgivande skyddade byggnader. Samråd ska ske med Riksantikvarieämbetet.

Rysskranen som är uppförd på Sjöfartsverkets fastighet Åker 10:1 är numera i Stadens ägo.

Kulturhistorisk värdering

En kulturhistorisk värdering inkluderande ett förslag till "åtgärdsprogram" har utförts av Västarvet. En sammanfattning framgår nedan:

Rysskranen representerar en typ av kran som kallas vipparmskran. Den byggdes för en enda uppgift, att lyfta nytillverkade lok ner i fartyg. Den väsentliga funktionen var inte att vrida kranen in mot hamnplanen utan att kunna uppbringa så mycket lyftkraft som möjligt i en rörelse mot båten. Järnvägsråls gjorde att loken kunde köras direkt från fabriken till kranen. Kranens konstruktion blev därmed annorlunda mot en mer "normal" kran. Detta gör Rysskranen unik i sitt slag. Det gör också att när verksamheten upphör finns inget behov av kranen. Utvecklingen har gått mot att äldre kranar rivs och frågan om bevarande har kommit upp på agendan. På många platser har äldre kranar bevarats och många av dessa kan även köras. Rysskranen är i helt ursprungligt skick från när den byggdes 1922. Den har därigenom ett stort kulturhistoriskt värde och utgör ett synnerligen viktigt landmärke utmed Rysskajen samt ett högt symbolvärde då den representerar en expansiv tidsålder i Trollhättans historia.

Det industrihistoriska värdet och värdet av historien kring Rysskranen är av karaktären att den omfattas av 8:e kap. §§ 13-14, 17 PBL (SFS 2010:900).

Förslaget

Sammanfattning av förslag till "Åtgärdsplan".

Rysskranen är en teknisk konstruktion som bevaras bäst genom att den används och brukas samt att kunskapen kring kranens funktion finns bevarad. Därför är funktionen ett viktigt led i dess framtida bevarande. En fungerande kran kan på ett mer pedagogiskt sätt belysa själva idén med kranens konstruktion.

Åtgärdsplan tas fram för att bevara kranens kulturhistoriska värde. Den omfattar "akuta åtgärder", en "ambitionsnivå" avseende funktion samt vilket "återkommande underhåll" som behövs.

Akuta åtgärder

- Området närmast kranen röjs av. Området mellan kranbyggnad och staket utökas med någon meter, alternativt tas staketet bort.
- Manöverhus och maskinhus renoveras i befintligt material och färgsättning. Håri ingår byte och reparation och målning av fasadpaneler, reparation av tak och golv samt reparation och målning av dörrar och fönster.
- Kranarmen rostsaneras och målas i befintlig/ ursprunglig färgsättning. Till rotskyddsfärg används järnmönja.
- Motvikten/fundamentet ses över och fästen som exempelvis bultar och muttrar byts eller rostsaneras.
- Vajrar oljas in och byts vid behov.

Rysskranen, byggnader (maskinrum och manöverhytt) i anslutning till kranen, fundament med fästanordningar för spännvajrar samt spännvajrar mellan fundament och kran, ska omfattas av skyddsbestämmelser.

Skyddsbestämmelser

Planområdet är av sådan karaktär som avses i 8 kap. §§13-14, 17 PBL. Planområdet ingår i skyddsområdet till byggnadsminnet för Trollhätte kanal- och slussområde och omfattas av dess skyddsföreskrifter. Karaktärsdrag och värden som redovisas i planbeskrivningen och den tillhörande kulturhistoriska värderingen ska särskilt beaktas. Åtgärder som kräver bygglov, d v s även underhållsåtgärder, ska ske i samråd med antikvariskt sakkunnig.

- q₁ Byggnad/ anläggning eller del av denna får inte rivas.
- q₂ Byggnad/ anläggning får inte utvändigt eller invändigt byggas om, till eller på annat sätt förändras. Underhållsåtgärder ska syfta till att dess funktion och karaktär bevaras.
- q₃ Spännvagnar mellan fundament och kran ska underhållas så att deras funktion och karaktär bevaras.

Utökad lovplikt:

För byggnad/ anläggning betecknad med q₂ och q₃ är underhållsåtgärder lovpliktiga.

Vid framtagande av "skötselprogram" avseende "återkommande underhåll" klarläggs det normala underhåll av kranen som är nödvändigt. Samråd sker med antikvariskt sakkunnig och underhållsåtgärderna prövas av byggnads- och trafiknämnden i särskilt beslut.

Framtida ambitionsnivå

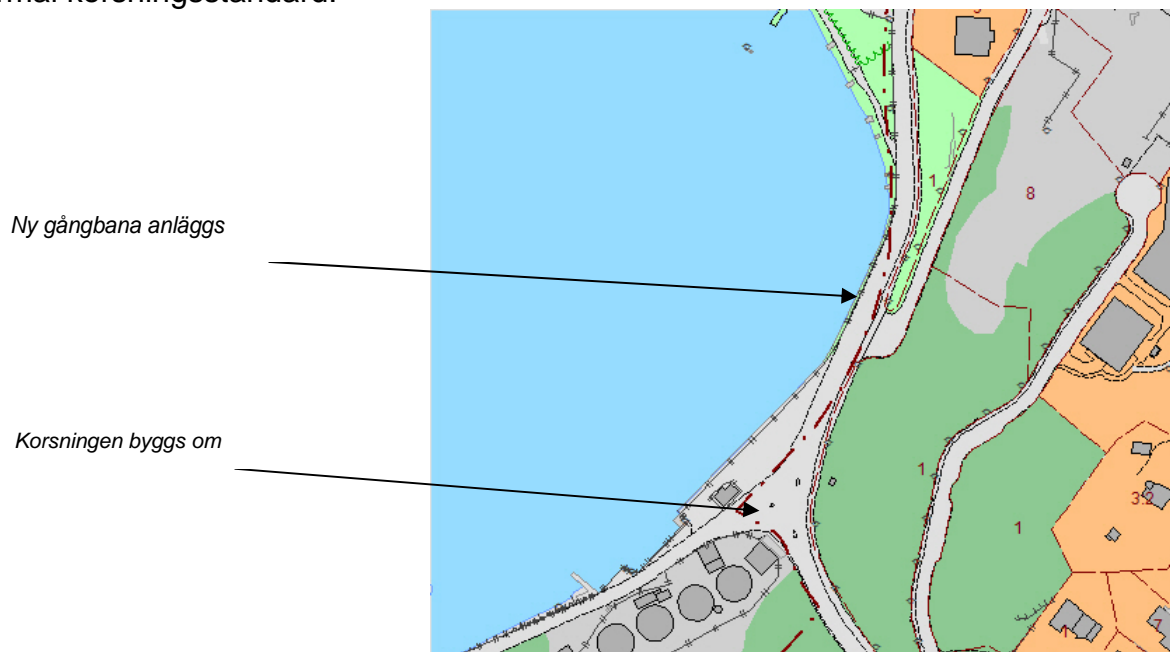
I samband med besiktning av Rysskranen har den tekniska funktionen inklusive maskinell utrustning provats. Maskindelar och annan teknisk utrustning ses över, vagnar byts, betong i fundament testas med inriktningen att kranen kan sättas i drift. Det innebär att Rysskranen kan köras och dess funktion på ett pedagogiskt sätt kan visas. Framtida besiktning får utvisa vad kranen kan tillåtas lyfta.

Gator och trafik

Planområdet gränsar till Åkerssjövägen—Sörvallavägen som förbinder Skoftebyn med Innovatumområdet. Gång- och cykelväg finns utbyggd fram till Ånglokgatan. Diskussioner har förts kring trafiksäkerhetsfrågor på och i anslutning till Åkerssjövägen. Exempelvis är korsningen mellan Åkerssjövägen och vägen ner till slussarna (vid Rysskranen) otydlig och oöverskådlig.

Förslaget

Det är aktuellt ur trafiksäkerhetssynpunkt att bygga ut en gångbana längs Åkerssjövägens västra sida, från kanalstigen vid Kanalbanken/ Villa Sjökullen fram till hamnområdet. Åtgärden berör inte planområdet direkt. Samtidigt föreslås att korsningen mellan Åkerssjövägen—Sörvallavägen görs tydligare och anpassas till normal korsningsstandard.

Mindre justeringar av gränser inom allmän platsmark (gatumark—naturmark), utifrån verkliga förhållanden, görs på Sörvallavägens södra sida. Samråd ska ske med Sjöfartsverket vid projektering/ genomförande.

Teknisk försörjning

Inga förändringar av befintliga förhållanden är aktuella.

Hälsa och säkerhet

Transporter av farligt gods/ nödhamn

Trafikkanalen utgör transportled för farligt gods. I samband med upprättandet av detaljplanen för Innovatum, södra delen, etapp 1, gjordes en riskutredning av Utvägen i Fyrbodalen/ Brandkonsulten Malmquist AB, daterad 2008-01-22. I samråd med Räddningstjänsten och Sjöfartsverket konstaterades att begreppet "nödhamn" avser en hamn som kan ta emot fartyg med driftproblem av mer alldaglig karaktär (roderfel, maskinproblem etc) som inte innebär ökade risker för dem som vistas i närheten av Rysskajen. I fall en olycka uppstår med farligt gods på fartyg i Trollhättan, kommer i första hand Räddningstjänsten att avgöra om man ska ankra fartyget eller flytta det till en säkrare plats. Valet av plats är beroende av riskfrågan. Det konstaterades också att Rysskajen måste kunna spärras av då skadat fartyg ligger vid kaj.

KONSEKVENSER VID GENOMFÖRANDE AV DETALJPLANEN

Nedan följer en sammanfattning av de konsekvenser som kan uppkomma vid ett genomförande av detaljplanen:

Miljökonsekvenser

Säkerhetsaspekter

Markstabiliteten bedöms vara godtagbar.

Riskfrågor kopplade till hamnverksamhet och nödhamn är väl tillgodosedda.

Trafiksäkerhetsförbättrande åtgärder vidtas

Kulturmiljön

Säkerställande av långsiktigt skydd för Rysskranen genom q-bestämmelser.

Riksintresse

Positiv påverkan avseende riksintresse för sjöfarten genom säkerställande av kajanläggningen.

Införande av skyddsbestämmelser för Rysskranen har positiv påverkan på riksintresset för kulturmiljövården.

Nuvarande markanvändning

Området är redan ianspråktaget för hamnverksamhet/ trafikytor. Förslaget innebär mindre förändringar och förtydliganden kring vilka markytor som är avsedda för vad. Införande av skyddsbestämmelser inverkar positivt på byggnadsminnet och dess skyddföreskrifter.

Påverkan på miljömålen

- God bebyggd miljö
Positiv påverkan genom skydd av kulturhistoriskt värdefull miljö.

GENOMFÖRANDEFRÅGOR

Organisatoriska och administrativa frågor

Tidsplan

2:a kv 2015

samråd

3:e—4:e kv 2015

underrättelse/ granskning/ antagandeprovning

Genomförandetid

Genomförandetiden slutar 2020-12-31. Före genomförandetidens utgång får, mot berörda fastighetsägares vilja, detaljplanen ändras eller upphävas endast om det är nödvändigt på grund av nya förhållanden av stor allmän vikt, vilka inte kunnat förutses vid planläggningen.

Efter genomförandetidens slut har kommunen större frihet att ändra eller upphäva planen. Detaljplanen är dock gällande även efter genomförandetidens utgång, tills den ändras eller upphävs.

Ansvarsfördelning, huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän platsmark. För åtgärder och framtida underhåll av Rysskranen ansvarar Kommunstyrelsens förvaltning, Kontoret Tillväxt och utveckling. Antikvarisk kompetens tillhandahålls av Stadsbyggnadsförvaltningen i samråd med Länsstyrelsen och, i förekommande fall, Riksantikvarieämbetet.

För gatubyggnadsåtgärder ansvarar Stadsbyggnadsförvaltningen, gatu-parkkontoret.

Åtgärdsplan

Förslag till "Åtgärdsplan" framgår av planbeskrivningen under rubriken *Kulturhistorisk värdering*. Införande av q-bestämmelser medför att ett särskilt skötselprogram för Rysskranen upprättas. I detta klarläggs ansvarsfrågor, underhåll, kostnader för årlig skötsel samt hur dessa kostnader finansieras.

Skötselprogram

Underhåll och besiktning av kranen ska ske årligen eller vid behov. Den tekniska utrustningen ska regelbundet ses över och besiktigas enligt de krav som kan ställas beroende på kranens funktion. Underhåll av Rysskranen ska ske i samråd med antikvarisk kompetens, detta gäller kranen, maskinutrustning, byggnad samt teknisk funktion. Rutiner upprättas för uppföljning av det årliga underhållet. Byggnads- och trafiknämnden godkänner skötselprogrammet. Samråd sker med Sjöfartsverket innan underhållsåtgärder genomförs.

Fastighetsrättsliga frågor

Rysskranen ägs av kommunen men står på ofri grund. Sjöfartsverket är markägare. Inga förändringar av markägoförhållandena är aktuella i denna del. Avtal med Sjöfartsverket behöver upprättas.

En del mindre fastighetsregleringar mellan kommunens fastighet Skoftebyn 1:1 och Sjöfartsverkets fastighet Åker 10:1 återstår att göra efter antagandet av detaljplanen för Södra Innovatum. De ska anpassas till de justeringar av gränser som görs i denna detaljplan. Fastighetsregleringarna syftar till att kommunen som huvudman för allmän plats ska äga och sköta gatu- och naturmark inom detaljplan. Ansökan om lantmäteriförrättning görs av Trollhättans Stad. Förrättningskostnader bekostas av Trollhättans Stad.

Inga servitut, ledningsrätter eller gemensamhetsanläggningar är aktuella vid genomförandet av denna detaljplan.

Ekonomiska frågor

Kommunstyrelsen har parallellt med planprocessen beviljat medel, 1,5 mkr, för underhållsarbeten enligt rubriken *Akuta åtgärder* på Rysskranen. Ansökan om bidrag till upprustning av maskin- och annan teknisk utrustning enligt rubriken *Framtida ambitionsnivå* görs till Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

För årligt/ återkommande underhåll bör avsättas medel i budget motsvarande i genomsnitt 100 tkr/år.

Utbyggnad av gångbana samt "ombyggnad" av gatukorsning vid Rysskranen beräknas kosta cirka 200 tkr. Medel får äskas i kommande budgetarbete.

KOMPLETTERING

Texten i planbeskrivningen har kompletterats och förtydligats avseende underhållsåtgärder/ skötselprogram för Rysskranen under rubrikerna "Utökad lovplikt" samt "Skötselprogram". Kompletteringarna är av redaktionell karaktär.

Trollhättan i november 2015

STADSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN **Plankontoret**

Leif Carlsson
planchef